

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมเพื่อพัฒนาหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา
นะ หัวใจของเราจะเจริญเติบโตงอกงามขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเราไง มันเป็นประโยชน์
กับเราคือว่ามันมีธรรมโอสธ ธรรมโอสธรักษาหัวใจของเรา ถ้ารักษาหัวใจของเรา

ทางโลกเขาๆ เวลาเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา
พระพุทธศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี แล้วก็ปรารถนาใช้ใหม่ เราอยากจะเป็นคนดี เราอยากให้
คนรอบตัวของเราเป็นคนดี คนดี อะไรเป็นเครื่องหมายของความเป็นคนดีละ

ถ้าทางธรรม กตัญญูกตเวทิตเป็นเครื่องหมายของคนดี แล้วถ้าคนดีขึ้นมาแล้วมันดีของใคร
ถ้าดีของกิเลส ดีของกิเลสมันแย่งชิงของมัน มันว่าเป็นประโยชน์กับมัน มันเป็นคนงามความดี
ของมัน เพราะมันสมความปรารถนาของมันไง เพราะกิเลสมันแพศหา สิ่งที่ได้มา ได้มาด้วย
อกุศล ได้มาด้วยบาปกรรม สิ่งที่ได้มาด้วยบาปกรรม ได้ใช้ชีวิตในชาติปัจจุบันนี้ แต่เวรกรรมที่
มันสร้างมาๆ อันนั้นมันจะติดหัวใจนั้นไป

แต่ถ้าเป็นบุญกุศล บุญกุศลได้มาด้วยคุณงามความดี ได้มาด้วยคุณงามความดี ชีวิตนี้ฟุ้ง
ไส ชีวิตนี้แจ่มใส ความแจ่มใสขึ้นมา คุณงามความดีอันนั้นส่งเสริมขึ้นมาเป็นคุณงามความดี ถ้า
คุณงามความดี

คนเราเกิดมามีกายกับใจๆ นะ เวลาที่มีกายกับใจขึ้นมา ร่างกายเวลามันอ่อนเกินไป เขาต้อง
ไปลดความอ่อน แต่ร่างกายถ้ามันผอมแห้ง ผอมแห้ง เด็กที่ขาดสารอาหาร เราเห็นแล้วเราก็เศร้า
ใจใช้ใหม่ เราก็อยากจะช่วยเหลือเจือจานเขาทั้งนั้นนะ ความช่วยเหลือเจือจานขึ้นมา เห็นใหม่

อ่อนเกินไปก็ใช้ไม่ได้ เขาก็ต้องลดของเขา ผอมเกินไปก็ใช้ไม่ได้ ผอมเกินไปมันก็จะ
ดำรงชีพด้วยความไม่แข็งแรง ความพอดี ความพอดี แล้วความพอดีของใครละ ความพอดีของ
ใคร

ความพอดี คนที่เขาเป็นนักกีฬา ร่างกายเขาต้องแข็งแรง เขาจะต้องดูแลร่างกายเขาให้แข็งแรงกว่าคนปกติ ไอ้ของเราเป็นปกติ เราเป็นปัญญาชน เราใช้คิงานๆ เราใช้สมองทำงานง เราไม่ได้ใช้กำลังทำงาน กำลังทำงานสิ่งที่เป็นจริงๆ

คนเราถ้าร่างกายสุขภาพแข็งแรง มันลุกนั่งแข็งแรง มันสุขสบาย ไปไหนมันก็สะดวกนะ เราใช้สมองทำงาน เราไม่ได้ใช้ร่างกายทำงานนะ เวลาชราคร่ำคร่าขึ้นมา ลุกก็โอย นั่งก็โอย ทุกอย่างโอยหมด นี่พูดถึงร่างกายนะ

จิตใจ จิตใจถ้ามันคิดมากเกินไป เวลามันคิดมากเกินไป เวลาร่างกายของคนอ้วนท้วนเกินไปเขาต้องลดความอ้วนของเขา ไอ้จิตใจที่มันคิดมากเกินไป ฟุ้งซ่านเกินไป นี่หาเรื่องให้กับหัวใจของตนง เวลาคิดมากเกินไปง

บางคนคิดไม่เป็น คิดไม่ได้ ไม่คิดเลย มันไม่คิดเลย มันซึมเศร้า มันก็ใช้ไม่ได้ ถ้ามันใช้ไม่ได้ เห็นไหม ฟุ้งซ่านๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกคนอยากเป็นคนดี แล้วก็อยากให้อรอบข้างของเราเป็นคนดี คนดีของเราก็มีศีลมีธรรมง ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา สิ่งที่เป็นคุณธรรมง ในหัวใจ ถ้าคุณธรรมในหัวใจ

ถ้ามันคิดมากเกินไป คิดมากเกินไป เห็นไหม คนเกิดมาต้องมีการศึกษา ศึกษามาเพื่อเป็นวิชาชีพ ถ้าเป็นวิชาชีพขึ้นมา เอาไว้ทำหน้าที่การงาน นั่นเป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาของโลกๆ เขา

ถ้าปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาอรหุในกองสังขาร วันมาฆบูชา ไม่ทำชั่วใดๆ ทั้งสิ้น ทำแต่คุณงามความดี ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว ไม่ทำชั่วใดๆ ทั้งสิ้น

เวลามันคิดนี้มันดีหรือชั่ว มันจริงหรือเท็จ เวลาเราคิด ความคิดของเรา นี่ง ถ้ามันมีสติปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนาคือปัญญาอรหุในกองสังขาร อรหุในกองสังขาร คนเราเกิดมา ประสพการณ์การทำงาน คนทำงานที่มีประสพการณ์แล้ว เขาซื้อตัวกันเพื่อเอาไปบริหารธุรกิจของเขา

จิตใจของเรานั้นยังไม่มีประสพการณ์สิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีประสพการณ์สิ่งใดทั้งสิ้นมันก็ไปคิดป้ายไ้ๆ คิดป้ายให้ความคิดไ้ๆ ความคิดไ้่นั้นเป็นไ้่นั้น ความคิดไ้่นี้เป็นไ้่นี้ มันไม่มีอะไรเป็นความจริงสักอย่าง เพราะอะไร เพราะไม่มีชั่วโมงบินง ไม่มีประสพการณ์การทำงานง

ถ้ามีประสบการณ์การทำงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบุกสมบันมาขนาด ไหน ๖ ปี ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เวลาอาหารดาบส อุทกดาบส “มีความรู้เสมอเรา มีความรู้เสมอเรา”

เจ้าชายสิทธัตถะไม่สนใจเลย เพราะความจริงในหัวใจเรารู้ มีชั่วโมงบิน สิ่งนี้มันไม่เป็นความจริงๆ มันก็ไม่ใช่ความจริงวันยังค่ำ ถ้าไม่ใช่ความจริงวันยังค่ำ กลบเคลื่อนไว้ขนาดไหน เต็มมันก็ฟูออกมา สิ่งใดที่มันเป็นความจริงมันอยู่ในหัวใจ ถ้ามีชั่วโมงบินแล้วมันจะรู้ของมัน ไม่ต้องไปคิดป้าย

ไอ้ของเราความคิดมากเกินไปก็คิดป้ายเลย ความคิดไอนั้นเป็นไอนั้น ความคิดอย่างนี้เป็นอย่างนี้ ไปคิดป้ายมัน ไม่จริงสักอย่าง เพราะปัญญาในพระพุทธศาสนาคือปัญญารอบรู้ในกองสังขาร รอบรู้เท่าทันในความคิดของตน ความคิดของตน ถ้ามันคิดมากเกินไป คิดมากเกินไปมัน อ้วนท้วนเกินไป คิดมากเกินไป คิดมากเกินไปมันก็ไม่ถูก ถ้าคิดไม่เป็น ไม่คิดเลยมันก็ไม่ถูก มันไม่ถูกๆ ไม่ถูกอะไร ไม่ถูกในธรรมไง แต่มันถูกอะไร ถูกกับกิเลสไง ถูกกับความล่อลวงไง ถูกกับสิ่งที่มันยั่วเย้าในหัวใจไง มันเคลิบเคลิ้ม

เวลาจินตนาการไปนะ เวลาคนที่ผิดปกติเขานั่งคิดทั้งวัน เขานั่งคิดทั้งวัน เขาเพื่อเจือทั้งวัน เขานั่งคุยคนเดียว นั่นไง เขาคิดทั้งวันของเขา เขาเรียกขาดสติไป ทั้งๆ ที่เขาก็มีจิตเหมือนเรานี้แหละ

แต่เรามีสตินะ เรามีจิตเหมือนกัน แล้วจิตเหมือนกันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเกิดในชาติปัจจุบันนี้เราจะได้อ่อนาย ก นาย ข นาย ง ก็แล้วแต่ จิตใจดวงนี้เกิดซ้ำเกิดซาก เวลาเกิดซ้ำเกิดซากขึ้นมา เพราะการเกิดซ้ำเกิดซากขึ้นมาจนถึงมีจริตนิสัย คำว่า “จริตนิสัย” การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะคือพันธกรรมของจิต

พันธกรรม พันธุ์พืชเขาตัดแต่งของเขา เขาบำรุงรักษาของเขา รักษาสายพันธุ์ของเขา ไอ้จิตดวงนี้เวลามันตัดแต่งด้วยเวรด้วยกรรมไง กรรมดี กรรมชั่ว

กรรมดี กรรมชั่วนะ เทวทัตกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่เป็นพ่อค้าเร่ด้วยกันแล้วจะไปไต่ถาดทองคำ ฟังใจตั้งแต่นั้น กำทรายขึ้นมา ๑ กำมือ เวลากำทรายขึ้นมา จะจงล้างจงผลาญทุกภพทุกชาติ ทุกภพทุกชาติ จะแก้แค้นทุกภพทุกชาติ ตั้งแต่บัดนั้นมาจนมาชาติ

สุดท้าย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง เทวทัต ตั้งแต่นั้นมา พันธุกรรมของมันๆ ตัดแต่งมาด้วยอะไร

ตัดแต่งมาด้วยคุณงามความดี ตัดแต่งมาเพื่อเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใอันนั้น จะแก้แค้นทุกภพทุกชาติ ได้ตามทำลายล้างกันมาตลอดทุกภพทุกชาติ การทำลายล้างทุกภพทุกชาติ

แต่การทำลายล้างนั้นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวคา อินทร์ พรหม มันต้องมีมาน มีสมบัติ มีการกระทำ เทวทัต เขาจะตามล้างทุกภพทุกชาติ เขาก็ต้องตั้งใจ ทำจิตใจของเขา สุดท้ายแล้วเขาสำนึกได้ เขาสำนึกได้จะมาขอมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่ได้หรือ เทวทัต ไม่ได้เจอเราหรือ เทวทัต ไม่ได้เจอเราหรือ”

แต่ด้วยสามัญสำนึกคนที่คิดได้ มาถึงเซตวันแล้วจะขอลงไปทำความสะอาดร่างกายไปจากแค้นที่ห้ามกันมา พอลงถึงดิน ธรณีสูบไปเลย

คำว่า “ตัดแต่งพันธุกรรม” สิ่งที่เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ที่เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันตัดแต่งๆ ตัดแต่งด้วยเวรด้วยกรรม ตัดแต่งด้วยความพอใจของเราไง ด้วยบุญกุศล ด้วยบาปอกุศลที่เราทำนี่ไง ที่เราตั้งใจทำๆ นี่แหละ นี่แหละมันซบลงที่ใจ ซบลงที่ใจทั้งนั้นนะ แล้วมันย่ำคิดย่ำทำงานเป็นจืดจนเป็นนิสัย นี่ไง แต่ย่ำคิดย่ำทำไม่ไซ้ในชาตินี้ มันมาก็ภพก็ชาติละ

ในพระไตรปิฎกนะ เวลาพระที่ปฏิบัติแล้วฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคนเดียว เป็นพระอรหันต์ พระมันก็แปลกใจนะ เราปฏิบัติเกือบตายไม่เห็นได้อะไร ทำไมพระองค์นั้นฟังคนเดียวเท่านั้นแหละ ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมเป็นเช่นนั้น

โอ้โฮ! มันไม่ใช่เป็นชาตินี้ มันเป็นเพราะเขาสร้างมาอย่างนั้นๆ ตั้งแต่บัดนั้นจนมาถึงบัดนี้

เวลาพระที่เเกร่เถงนะ พระที่มาทำลายล้างนะ ไปฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมพระมันเลวทรามขนาดนั้น มันกลั่นแกล้งเขาไปทั่ว มันทำลายเขาไปทั่ว

โอโฮ! มันไม่ได้เป็นแต่ชาตินี้ มันเป็นมาตั้งแต่อดีตชาติ ชาตินั้นเขาเคยทำลายนั้น ทำลายมาตลอด

นี่พันธุกรรมของจิตๆ ที่มันได้ตัดแต่งกันมาใช่ไหม ถ้ามันตัดแต่งกันมา ในปัจจุบันนี้เราพยายามข่มขี้ไว้ ความคิดที่ไม่ดีๆ รู้อยู่ ถ้ามันคิดก็พินก็ไฟใจ คูสิ จุดไฟเผาป่าๆ หาของป่ากัน หาของป่า จะยิงสัตว์ป่า

เวลามันจุดไฟเผาป่ามันเดือดร้อนชีวิตป่า สัตว์ป่าทั้งหมดต้องวิ่งหนี นกต้องบินหนีจากไฟนั้น ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากฝุ่นละออง ชาวบ้านได้รับผลกระทบเพราะด้วยความคิดว่าตัวเองจะเอาสะดวกสบาย จะล่าสัตว์ ตัวเองจะเอาของป่า นี่ไง เวลามันคิด เวลาคิดคนเดียวแล้วมันกระทบกระเทือนเขาไปทั่ว

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่มันคิด ถ้ามันอ้วนท้วนเกินไป กิเลสมันยุเหี่ยวมากเกินไปนั้นนะ ต้องมีสติปัญญาข่มขี้มันไว้ ปัญญาเราต้องฝึกหัดใจ

ปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาอรอบรู้ในกองสังขาร กองสังขารรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สังขารนี้ในพระปฏิบัติเราแยกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งคือสังขารร่างกาย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้มรดกตกทอด “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” ด้วยความไม่ประมาท ไม่เลินเล่อ แล้วสังขารนี้กับสังขารร่างกาย พิจารณาภายใต้ สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งก็ได้ นี่ไง เพราะสังขารมันตีไปได้ทั้งนามธรรม กับสังขารในชั้น ๕

ถ้าตีเป็นรูปธรรม สังขารก็คือร่างกายเรา ๔ รูปร่างกายเราที่เกิดมาแล้วชราคร่ำคร่า เรามีสติมีปัญญาคอยพิจารณาความชราคร่ำคร่าอันนี้ด้วยสติด้วยปัญญา ถ้าด้วยสติด้วยปัญญานะ ถ้าทำความสงบของใจแล้ว เวลามันเห็นกาย ถ้ามันเห็นกายโดยการวิปัสสนานะ มันจะเป็นไตรลักษณ์ มันจะรวดเร็วด้วยกำลังของมัน บ๊อบๆ

คูสิ เวลาหลวงตาท่านพิจารณากายของท่าน เวลาพิจารณาร่างกายให้มันอืด ให้มันพอง ให้มันสูญสลายกันไป พอสูญสลายไปแล้ว มันด้วยกำลังของสมาธิ ด้วยกำลังของปัญญานะ ทุก

อย่างสมความปรารถนาหมด มันแปรสภาพ มันเป็นไตรลักษณ์ให้เห็นต่อหน้าเลย แต่มันเหลือแต่
กระดูก สิ่งที่เป็นของคมแข็งไว้ ท่านก็บอกว่าให้พิจารณาให้เป็นดิน ดินกลบพับๆ

เวลาท่านพูดนะ ท่านพูดเพราะอะไร เพราะท่านทำอะไร บังคับตั้ง สันติปฏิญญาของท่านรู้เอง
แล้วผู้ที่ปฏิบัติไป ถ้าปฏิบัติไปรู้เท่าทันมันจะรู้เห็นตามความเป็นจริง ถ้ามันรู้เห็นอย่างนั้นไง

นี่ไง เราจะมาพิจารณาความชราคร่ำคร่า ต้องใช้อายุ ๕๐ ปี นั่งคูมันตั้งแต่เด็ก คูมันแก่เฒ่า
ไปนั่นนะ อันนี้มันเป็นเรื่องโลกใจ พอเวลา ผัดวันประกันพรุ่ง มันมีสิ่งใดที่มาเป็นอดีตอนาคต นี่
ไง การดูอย่างนี้มันการดูแบบทางวิชาการ การดูแบบความคิดของเราไง

แต่ถ้าทำความเข้าใจเข้ามา ใจมันสงบระงับเข้ามาแล้วเป็นปัจจุบัน เป็บๆ ซ้าง
กระดูกหู ฐูแลบลิ่น เป็นพระอรหันต์เลย ถ้ามันเป็นจริง ถ้ามันมีกำลังจริง ถ้ามันมีศีล สมาธิ
ปัญญา มีพื้นฐาน เวลามันจริง มันจริงอย่างนั้นไง

พอมันจริงอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระหนุ่มๆ เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้น
มาแล้วเผยแผ่ธรรมมาอีก ๔๕ ปี นั่นนะเวลาเป็นจริงมันเป็นจริงอย่างนั้น เพราะมันเป็นจริงแล้ว
สิ่งที่เหลือไว้คือ ๔๕ ปีนั้นเอาไว้เผยแผ่ธรรม เอาไว้เพื่อประโยชน์ไง นี่พิจารณาสังขารด้วยความ
เป็นกาย เป็นภาพของธาตุ ๔ ใจ

ถ้าพิจารณาสังขารด้วยความคิด ความคิด ความปรุง ความแต่ง สังขาร ความคิดต่างๆ มัน
คิดไป มันคิดไป มันเป็นเรื่องโลกีย์ปัญญาทั้งนั้นนะ มันคิดเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ ถ้ามีปัญหาอุป
รู้ในกองสังขาร สังขารมันจะหยุด สังขารมันปล่อยวาง ปล่อยวาง เราปล่อยวาง ปล่อยวางคือ
อะไร

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชั้น ๕ มันปล่อยวาง มันปล่อยวางมันเหลืออะไร ก็
เหลือจิต ถ้าจิตมันปล่อยวางเข้าไปแล้ว จิตเห็นอาการของจิต จิตมันก็ต้องมาเห็นสังขาร มาเห็น
ความคิด ความปรุง ความแต่งมันถึงเป็นวิปัสสนา

ถ้าจิตยังไม่เห็นอาการของจิต จิตยังเริ่มต้นไม่ได้ คิดป้าย คิดป้ายเลยนะ พอความคิดแล้ว
คิดป้ายเลย "ไอ้นั่นเป็นไอ้นั่น ไอ้นั่นเป็นไอ้นั่น คิดป้ายไว้หมดเลย ป้ายราคา ต่อรองได้ ถ้าไม่
ถูกใจ ต่อรองราคาได้นะ ถ้าไม่ถูกใจ มันเพิ่มได้ ลดได้ นี่คิดป้าย ไม่มีความจริงสักอย่าง

ถ้าเป็นความจริงๆ ความจริงเป็นอริยสัจ เป็นสัจจะ มันจะคิดป้ายได้อย่างไร มันเป็นความจริงของมัน ถ้าความจริงของมัน เห็นตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริงขึ้นมา สัจธรรมมันมีหนึ่งเดียวนะ ถ้าความจริงอันนั้นถึงเป็นความจริงอันนั้นไง

ถ้าความจริงอันนั้นมันไม่เกิดขึ้นมา เวลาคนเราเกิดมามีกายกับใจนะ คำว่า “มีกายกับใจๆ” ถ้าทางวิทยาศาสตร์เขาก็พิสูจน์กันด้วยชีวิต ด้วยร่างกายของมนุษย์ ด้วยสิ่งมีชีวิตไง เวลามันพัฒนาขึ้นมามันก็มีจิตแพทย์ ความผิดปกติของจิต ความผิดปกติของความคิด ความผิดปกติของหัวใจ ความผิดปกติที่มันมีความทุกข์ความยาก พอมันเห็นผลใช้ใหม่ เห็นผลถึงการแสดงออก เห็นผลถึงผู้ป่วย ทางจิตวิทยาเขาถึงได้ค้นคิด เขาได้คิดขึ้นมา ใอนี้มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ แต่ธรรมะละเอียดกว่านั้น ละเอียดกว่านั้นเพราะอะไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพูดถึงพระไตรปิฎกนะ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก เวลาเขาว่าอภิธรรมๆ มันมาทีหลังๆ นะ เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อภิธรรมปิฎกคือวิทยาศาสตร์ทางจิต วิทยาศาสตร์ทางจิตมันต้องเป็นผู้รู้จริงแล้วมันเห็นอาการอย่างนั้น อาการอย่างนั้น แต่เราก็จะคิดป้ายมันไง เราต้องเป็นอย่างนั้นๆ ใจ รู้เท่ารู้ทันไปหมดนะ เป็นโลกียปัญญาทั้งหมด เป็นโลกทั้งหมด ไม่เป็นความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริง ครุบาอาจารย์ของเรา สิ่งที่เป็นความจริง ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจสงบเข้ามามันจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา ถ้ายกไม่เป็น อยู่ตรงนั้นแหละ อยู่อย่างนั้นนะ ไม่ไปไหนหรอก พายเรือในอ่างแล้วก็ติดป้ายๆ ไปเรื่อย ไม่มีความจริงเลย

ถ้ามีความจริงแล้วจบ ความจริงเป็นความจริงนะ แค่ทำสมาธิได้ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แค่สมาธินั้นแหละ มันสุขมันสงบแล้วแหละ คำว่า “สุขสงบ” แล้วมันเป็นทรัพย์ใหม่

คนเราไม่มีสิ่งใดเลยเป็นทรัพย์สมบัตินะ เทียวคู่เที่ยวยืมเขาใช้ทั้งนั้น วันใดขึ้นมา เราแสวงหา เราทำแล้วเราแสวงหา เรามีทรัพย์สมบัติของเรา เราหวังทรัพย์สมบัติเราใหม่ ทรัพย์สมบัตินั้นเราต้องถนอมต้องรักษา ต้องหวงต้องเหน็บ ต้องดูแลของเรา เขาไม่ปล่อยทิ้งหรอก

ไม่มีทรัพย์มันทุกข์ยากขนาดไหน พอมันมีทรัพย์ขึ้นมามันมีความชุ่มชื่นขนาดไหน แล้วทรัพย์นั้นจะเก็บไว้ ทรัพย์นั้นก็เป็นที่โทยโง มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรื้อนไหว เรามีทรัพย์นี้ไง พอมีทรัพย์ขึ้นมาแล้ว อู้ฮู! มีทองเท่าหนวดกุ้ง อวดรู้อวดเห็นไปหมด มันเลื่อมหมด

มีทรัพย์แล้วก็ต้องรักษาทรัพย์นั้นไว้ รักษาทรัพย์นั้นไว้ มีทรัพย์แล้ว ทรัพย์นั้นเพื่อการลงทุน เพื่อกิจการของคนนี้ไง มีทรัพย์นั้นแล้วเขาพัฒนาของเขาขึ้นมา ถ้ามีทรัพย์นั้นแล้ว คนที่มีธรรมๆ เขาหวงเขาแหน เขาดูแลรักษานะ แล้วเขาหวงเขาแหน เขาดูแลรักษาแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนานะ บุคคล ๔ คู่ มันจะพัฒนาไปได้มากกว่านี้อีกมากมายมหาศาลไป

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มนุษย์มีกายกับใจๆ ถ้าร่างกายเจริญเติบโตขึ้นมา ถ้ามีกำลังขึ้นมา เขาแสวงหาของเขาเป็นเรื่องโลกๆ

ถ้าใครมีคุณธรรม ใครคิดได้นะ โลกเราก็กทำ ทำเพราะอะไร ทำเพราะมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ทำเพราะเป็นหน้าที่ แต่จิตวิญญาณของเรานี้ละ ชีวิตของเรานี้ละ คุณธรรมของเรานี้ละ มันแสวงหาของมัน ทำได้แล้วแต่โอกาสที่ทำได้

แต่ถ้าคนที่เขาเข้มข้นของเขาขึ้นไป วาง คนในโลกนี้ ๗,๐๐๐ กว่าล้าน เออ! แข่งขันกันไป เราพอแล้วแหละ เรายังรักษาชีวิตของเราได้ เราจะแสวงหาตามความเป็นจริง เราจะปฏิบัติตามความเป็นจริง เราหาที่สงบสงัดขึ้นมา ชีวิตนี้มันเหลือก็ปี เราจะทำของเราให้ได้จริงขึ้นมา ถ้าจริงขึ้นมา ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งมันก็แสวงหาอย่างนั้น ทำอย่างนั้น

พันธุกรรมของจิตๆ จิตที่ได้อบรมตัดแต่งมาดีแล้ว บารมีสมควรแล้ว ถึงเวลา ธรรมะจัดสรรๆ ถ้ามันถึงเวลา มันเป็นความจริงอย่างนั้น ถ้ายังไม่ถึงเวลาขึ้นมา มันก็ระหกระเหินไปเรื่อย แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาจะเป็นความจริงของเรานะ ถ้าเป็นความจริงของเรา

ฟังธรรมๆ ตอกย้ำเข้ามาที่ใจของเรา ธรรมะเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้แสดงธรรมนั้นก็ประสบการณ์ของท่าน แต่ความคิดของเรา ความนึกคิดของเรามันเปลี่ยนแปลง หัวใจของเรา มันเปลี่ยนชีวิตเราให้ถึงที่สุด มันเปลี่ยนแปลงชีวิตเราให้ดีขึ้น แต่ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันจะให้ชีวิตนี้หมดสิ้นไปโดยไม่ได้ประโยชน์กับการเกิด การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย

แต่ถ้ามันมีประโยชน์ๆ ขึ้นมา เกิดมาแล้วสร้างคุณงามความดี อำนวยวาสนาบารมีตัดแต่ง
ให้มันดีขึ้น ถ้ายังไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์ มันก็จะพัฒนาให้ดีขึ้น พัฒนาให้ดีขึ้น ในการปฏิบัติต่อไป
ข้างหน้ามันจะประสบความสำเร็จ เอวัง